

Határozatok Tára

TAMARA ČAPETA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. április 28.¹

C-164/21. és C-318/21. sz. egyesített ügyek

SIA Baltijas Starptautiskā Akadēmija
kontra

Latvijas Zinātnes padome

(az Administratīvā rajona tiesa [körzeti közigazgatási bíróság, Lettország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

és

SIA Stockholm School of Economics in Riga
kontra

Latvijas Zinātnes padome

(az Administratīvā apgabaltiesa [regionális közigazgatási bíróság, Lettország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Kutatás–fejlesztési és innovációs támogatás – A kutatószervezet fogalma – Gazdasági és nem gazdasági tevékenységet folytató felsőoktatási intézmény – Az elsődleges tevékenység meghatározása”

I. Bevezetés

1. Kutató-tudásközvetítő szervezetnek minősíthetők-e a magán felsőoktatási intézmények? Ez a lényege az Administratīvā rajona tiesa (körzeti közigazgatási bíróság, Lettország) és az Administratīvā apgabaltiesa (regionális közigazgatási bíróság, Lettország) által feltett kérdéseknek.

2. Konkrétabban, e két ügyben a Bíróság az általános csoportmentességi rendelet² 2. cikkének 83. pontjában foglalt „kutató-tudásközvetítő szervezet” fogalmát hivatott értelmezni.

II. Jogi háttér

3. Az általános csoportmentességi rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja úgy rendelkezik, hogy e rendeletet többek között a kutatás-fejlesztési és innovációs támogatásra is alkalmazni kell.

¹ Eredeti nyelv: angol.

² [Az EUMSZ]107. és 108. [cikk] alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló, 2014. június 17-i 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL 2014. L 187., 1. o.; helyesbítés HL 2016. L 149., 8. o.). A jogilag nem kötelező erejű, egységes szerkezetbe foglalt szöveg itt érhető el: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/2021-08-01>.

4. Az ĀltalĀnos csoportmentessĒgi rendelet 2. cikkĒnek 83. pontja az e tĀmogatĀsi kategŌriĀhoz kapcsolŌdŌ fogalmak tovĀbbi pontosĪtĀsa sorĀn a kŌvetkezŌkĕppen hatĀrozza meg a „kutatŌ-tudĀskŌzvetĪtŌ szervezet”: „(kŌzjogi vagy magĀnjogi Ērtelemben) jogi formĀjĀtŌl vagy finansĪrozĀsi mŌdjĀtŌl fŰggetlenŰl olyan entĪtĀs (pl. egyetem vagy kutatŌintĕzet, technolŌgiatranszfer-ŰgynŌksĒg, innovĀciŌs kŌzvetĪtŌ, valŌs vagy virtuĀlis egyŰttmŰkŌdĕst kĪnĀlŌ kutatĀsorientĀlt entĪtĀs), amelynek elsŌdleges cĕlja a fŰggetlen tevékenysĒgkĕnt vĕgzett alapkutatĀs, alkalmazott kutatĀs vagy kĪsĕrleti fejlesztĕs, vagy e tevékenysĒgek eredmĕnyeinek oktatĀs, kŌzzĕtĕtel vagy tudĀstranszfer ŰtĵĀn szĕles kŌrben tŌrtĕnŌ terjesztĕse. Amennyiben az ilyen entĪtĀs gazdasĀgi tevékenysĒgeket is vĕgez, a gazdasĀgi tevékenysĒgek finansĪrozĀsĀt, a gazdasĀgi tevékenysĒgekkel jĀrŌ kŌltsĒgek Ēs az abbŌl szĀrmazŌ bevételek elszámolĀsĀt elkŰlŌnĪtve kell vĕgezni. Azok a vĀllalkozĀsok, amelyek pĕldĀul rĕszvényeskĕnt vagy tagkĕnt dŌntŌ befolyĀssal lehetnek egy ilyen entĪtĀsra, nem ĕlvezhetnek preferenciĀlis hozzĀfĕrĕst az Āltala ĕlĕrt kutatĀsi eredmĕnyekhez.”

III. Az alapeljĀrĀsok tĕnyĀllĀsa, az elŌzetes dŌntĕshozatalra elŌterjesztett kĕrdĕsek Ēs a BĪrŌsĀg elŌtti eljĀrĀs

5. A kĕrdĕst elŌterjesztŌ bĪrŌsĀgok elŌtti kĕt űgy tĕnyĀllĀsa csaknem azonos: mindkĕt pĀlyĀzŌ magĀn felsŌoktatĀsi intĕzmĕny, amely pĀlyĀzatot nyŰjtott be a Latvijas ZinĀtnes padome (LettorszĀg tudomĀnyos tanĀcsa) Āltal kŌzzĕtett kĕt kŰlŌnbŌzŌ, kutatĀsi projekt finansĪrozĀsĀra vonatkozŌ pĀlyĀzati felhĪvĀsra.

6. LettorszĀg tudomĀnyos tanĀcsa mindkĕt esetben tĀmogatĀsra valŌ jogosultsĀg hiĀnya miatt elutasĪtotta a pĀlyĀzatot, mivel a pĀlyĀzŌk rĕszben gazdasĀgi tevékenysĒget folytattak.

7. Mindkĕt projektjavaslatra vonatkozŌ pĀlyĀzati felhĪvĀst a Ministru kabineta 2017. gada 12. decembra noteikumi Nr. 725 „FundamentĀlo un lietiĶķo pĕtĪjumu projektu izvĕrtĕšanas un finansĕjuma administrĕšanas kĀrtĪba” (az alap- Ēs alkalmazott kutatĀsi projektek ĕrtĕkelĕsi Ēs finansĪrozĀsi eljĀrĀsairŌl szŌlŌ, 2017. december 12-i 725. sz. minisztertanĀcsi rendelet, a tovĀbbiakban: 725. sz. rendelet) szerint dolgoztĀk ki.

8. A 725. sz. rendelet ĕrtelmĕben a kutatĀsfinansĪrozĀsra valŌ jogosultsĀg feltĕtĕtele, hogy a projektet – (kŌzjogi vagy magĀnjogi Ērtelemben) jogi formĀjĀtŌl vagy a tevékenysĒgĕt szabĀlyozŌ normatĪv rendelkezĕsek (alapszĀbĀly, belŌ szabĀlyzat, alapĪtŌ okirat) szerinti finansĪrozĀsi mŌdjĀtŌl fŰggetlenŰl – a tudomĀnyos intĕzmĕnyek nyilvĀntartĀsĀban szereplŌ olyan tudomĀnyos intĕzmĕny valŌsĪtsa meg amely elsŌdlegesen nem gazdasĀgi jellegŰ tevékenysĒget folytat, Ēs megfelel az ĀltalĀnos csoportmentessĒgi rendelet 2. cikkĒnek 83. pontja szerinti „kutatŌ-tudĀskŌzvetĪtŌ szervezet” meghatĀrozĀsĀnak.

A. A C-164/21. sz. űgy

9. Az alapŰgy felperese, a SIA Baltijas StarptautiskĀ Akadĕmija, egyetemi Ēs nem egyetemi jellegŰ felsŌoktatĀsi szolgĀltatĀsokat nyŰjt. AkkreditĀlt felsŌoktatĀsi intĕzmĕny, amely a Komerclikumsnak (kereskedelmi tŌrvĕnykŰnyv) megfelelŌen vĕgzi tevékenysĒgĕt, amennyiben az nem ellentĕtes az Augstskolu likumsszal (a felsŌoktatĀsi intĕzmĕnyekrŌl szŌlŌ tŌrvĕny). A felperes Āltal meghatĀrozott tevékenysĒgi terŰletek egyike a tudomĀnyos tevékenysĒg. A felperes szerepel a tudomĀnyos intĕzmĕnyek nyilvĀntartĀsĀban.

10. 2020. január 23-i határozatával Lettország tudományos tanácsa jóváhagyta „a 2020. évre szóló alap- és alkalmazott kutatási projektek általános pályázatáról szóló rendeletet” (a továbbiakban: pályázati rendelet), amely pályázaton a felperes projektjavaslatot nyújtott be.

11. 2020. április 14-i határozatával Lettország tudományos tanácsa elutasította ezt a projektjavaslatot, mivel úgy ítélte meg, hogy a felperes a 725. sz. rendelet értelmében nem minősül tudományos intézménynek.

12. A projektjavaslatból az tűnik ki, hogy 2019-ben a nem gazdasági jellegű tevékenységekből származó üzleti forgalom aránya a gazdasági tevékenységből származó forgalomhoz viszonyítva 95% volt, az 5%-kal szemben. Ugyanakkor az üzleti forgalom teljes volumenének 84%-át az egyetemi tevékenységért kapott díjak alkották, amely a felperes tevékenységére tekintettel (korlátozott felelősségű társaság, amelynek elsődleges célja a haszonszerzés) gazdasági tevékenységnek minősül. Lettország tudományos tanácsa szerint a felperes elsődleges tevékenysége ezért kereskedelmi jellegű.

13. Az alapeljárás felperese az elutasítással szemben keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, arra hivatkozva, hogy elsődleges tevékenysége független kutatások végzése. A felperes azzal érvel, hogy sem az általános csoportmentességi rendelet, sem a pályázati rendelet nem írja elő, hogy a pályázó nem gyakorolhat gazdasági tevékenységet és abból nem húzhat hasznot, és azt sem írja elő, hogy milyen aránynak kell lennie a gazdasági és a nem gazdasági jellegű tevékenységek között. A felperes azt állítja, hogy egyértelműen elkülöníti egymástól azokat az elsődleges tevékenységeket, amelyek nem gazdasági jellegűek azon tevékenységektől, amelyek gazdasági tevékenységnek minősülnek.

14. A jelen eljárás keretében az Administratīvā rajona tiesa (körzeti közigazgatási bíróság, Lettország) a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) [Az általános csoportmentességi rendelet] 2. cikkének 83. pontja értelmében vett entitásnak minősíthető-e egy olyan (magánjogi) szervezet, amely többféle elsődleges tevékenységet folytat, amelyek között szerepel a kutatás is, bevételeinek nagyobb része azonban visszerhesen nyújtott oktatási szolgáltatásokból származik?
- 2) Igazolt-e a gazdasági és a nem gazdasági jellegű tevékenységek finanszírozásának arányára (bevételek és kiadások) vonatkozó követelmény alkalmazása annak meghatározása érdekében, hogy az entitás megfelel-e [az általános csoportmentességi rendelet] 2. cikkének 83. pontjában előírt, arra vonatkozó követelménynek, miszerint az entitás tevékenységeinek elsődleges célja a független tevékenységként végzett alapkutatás, alkalmazott kutatás vagy kísérleti fejlesztés, vagy e tevékenységek eredményeinek oktatás, közzététel vagy tudástranszfer útján széles körben történő terjesztése legyen? Igenlő válasz esetén mi a gazdasági és nem gazdasági jellegű tevékenységek megfelelő finanszírozási aránya annak meghatározása során, hogy mi az entitás tevékenységeinek elsődleges célja?
- 3) Igazolt-e [az általános csoportmentességi rendelet] 2. cikkének 83. pontjának rendelkezése értelmében az arra vonatkozó követelmény alkalmazása, miszerint a fő tevékenységből származó bevételeket újból az entitás szóban forgó fő tevékenységéhez kell felhasználni, és más szempontokat is értékelni kell-e ahhoz, hogy igazolt módon lehessen meghatározni a projektet benyújtó entitás tevékenységeinek elsődleges célját? Megváltoztatja-e ezt az értékelést az elért bevételek felhasználása (újból a fő tevékenységhez használják fel azokat,

vagy például magánjogi alapító esetében azokat osztalékként fizetik ki a részvényeseknek), azt az esetet is beleértve, ha a bevételek nagyobb része az oktatási szolgáltatásokért kapott díjakból származik?

- 4) Lényeges-e a szóban forgó projektet benyújtó entitás tagjainak jogi személyisége annak értékelése tekintetében, hogy az említett entitás megfelel-e [az általános csoportmentességi rendelet] 2. cikkének 83. pontja szerinti meghatározásnak, azaz a kereskedelmi jognak megfelelően alapított olyan társaságról van-e szó, amely haszonszerzési céllal (a Komerclikums [kereskedelmi törvénykönyv] 1. cikke) (visszterhes jellegű) gazdasági tevékenységet folytat, illetve tagjai vagy részvényesei haszonszerzésre törekvő természetes vagy jogi személyek (az oktatási szolgáltatások visszterhes nyújtását is beleértve), vagy pedig azokat nonprofit jelleggel alapították (például egyesület vagy alapítvány)?
- 5) A projektet benyújtó entitás tevékenysége gazdasági jellegének értékelése tekintetében lényeges-e a belföldi és az Unió tagállamaiból származó hallgatóknak a külföldi (harmadik államokból származó) hallgatókhoz viszonyított aránya, illetve az a körülmény, hogy az említett entitás által folytatott fő tevékenység célja a nemzetközi munkaerőpiacon versenyképes oktatás és végzettség biztosítása a jelenlegi nemzetközi követelményeknek megfelelően (a felperes alapszabályának 5. pontja)?”

15. Az alapeljárás felei, a holland kormány, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtottak be.

B. A C-318/21. sz. ügy

16. 2019. május 22-én Lettország tudományos tanácsa elfogadta a 2019. évre vonatkozó alap- és alkalmazott kutatási projektekkal kapcsolatos pályázati felhívás szabályait, és a projektekre vonatkozó pályázati felhívást tett közzé, amelyre a felperes, a SIA Stockholm School of Economics in Riga projektjavaslatot nyújtott be.

17. Lettország tudományos tanácsa 2019. szeptember 19-i határozatával elutasította a projektjavaslatot azzal az indokkal, hogy az nem felelt meg a 725. sz. rendeletben előírt elfogadhatósági követelményeknek. E határozat azon alapult, hogy a felperes nem gazdasági jellegű tevékenységeinek aránya 34% volt, 66% gazdasági tevékenységgel szemben. Lettország tudományos tanácsa ezért arra a következtetésre jutott, hogy a felperes elsődleges tevékenysége kereskedelmi jellegű, és nem tekinthető úgy, hogy fő célkitűzése a független tevékenységként végzett alapkutatás, ipari kutatás vagy kísérleti fejlesztés, vagy e tevékenységek eredményeinek oktatás, közzététel vagy tudástranszfer útján széles körben történő terjesztése.

18. A felperes megtámadta e határozatot arra hivatkozással, hogy teljesíti a 725. sz. rendeletben előírt követelményeket, mivel szerepel a tudományos intézmények nyilvántartásában, ezenfelül pedig elsődleges tevékenysége nem gazdasági jellegű. E tekintetben a felperes dokumentumokat nyújtott be annak bizonyítására, hogy az elsődleges tevékenységéhez kapcsolódó pénzügyi hozzájárulásokat elválasztotta a gazdasági jellegű tevékenységektől, és az e gazdasági tevékenységeiből származó nyereséget újra befektette a kutatószervezet fő tevékenységébe.

19. Az Administratīvā rajona tiesa (körzeti közigazgatási bíróság) 2020. június 8-i ítéletével elutasította a keresetet. E bíróság szerint a 2018. évi üzleti forgalomra vonatkozó tájékoztatóból az tűnik ki, hogy a felperes gazdasági tevékenységeihez kapcsolódó bevételek és kiadások

jelentősebbek a nem gazdasági jellegű tevékenységekből származóknál. Ezért úgy ítélte meg, hogy a felperes nem minősül az alap- és ipari kutatások folytatása céljából állami finanszírozásra jogosult tudományos intézménynek.

20. A felperes az Administratīvā rajona tiesa (körzeti közigazgatási bíróság) ítélete ellen jogorvoslatot nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz. Ebben az összefüggésben az Administratīvā apgabaltiesa (regionális közigazgatási bíróság, Lettország) a jelen ügyben a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az [általános csoportmentességi rendelet] 2. cikke 83. pontját, hogy kutató-tudásközvetítő szervezetnek minősíthető-e egy olyan entitás (pl. egyetem vagy kutatóintézet, technológiatranszfer-ügynökség, innovációs közvetítő, valós vagy virtuális együttműködést kínáló kutatásorientált entitás), amelynek elsődleges céljai között szerepel a független tevékenységként végzett alapkutatás, ipari kutatás vagy kísérleti fejlesztés, vagy e tevékenységek eredményeinek oktatás, közzététel vagy tudástranszfer útján széles körben történő terjesztése, amelynek finanszírozása azonban nagyobb részt gazdasági tevékenységekből származó bevételekből áll?
- 2) Igazolt-e a gazdasági és nem gazdasági tevékenységek finanszírozásának (bevételek és kiadások) arányára vonatkozó követelmény alkalmazása annak meghatározása céljából, hogy az entitás megfelel-e az [általános csoportmentességi rendelet] 2. cikkének 83. pontjában foglalt, arra vonatkozó követelménynek, miszerint az entitás tevékenységeinek elsődleges célja a független tevékenységként végzett alapkutatás, alkalmazott kutatás vagy kísérleti fejlesztés, vagy e tevékenységek eredményeinek oktatás, közzététel vagy tudástranszfer útján széles körben történő terjesztése legyen?
- 3) A második kérdésre adott igenlő válasz esetén milyen aránynak kell fennállnia a gazdasági tevékenységek és a nem gazdasági tevékenységek finanszírozása között annak meghatározása tekintetében, hogy az entitás elsődleges célja a független tevékenységként végzett alapkutatás, alkalmazott kutatás vagy kísérleti fejlesztés, vagy e tevékenységek eredményeinek oktatás, közzététel vagy tudástranszfer útján széles körben történő terjesztése?
- 4) Úgy kell-e értelmezni az [általános csoportmentességi rendelet] 2. cikkének 83. pontjában foglalt szabályt, amelynek értelmében azok a vállalkozások, amelyek például részvényesként vagy tagként döntő befolyással lehetnek a projektet javasoló entitásra, nem élvezhetnek preferenciális hozzáférést az általa elért kutatási eredményekhez, hogy az említett entitás tagjai vagy részvényesei lehetnek akár haszonszerzésre törekvő természetes vagy jogi személyek (az oktatási szolgáltatások visszerhes nyújtását is beleértve), akár olyan jogalanyok, amelyeket nonprofit jelleggel alapítottak (például egyesület vagy alapítvány)?”

21. Az alapeljárás felei és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő.

IV. Értékelés

22. A Bíróság kérésének megfelelően értékelésben a kérdést előterjesztő bíróság által a C-164/21. sz. ügyben feltett első két kérdésre, valamint a C-318/21. sz. ügyben feltett első három kérdésre összpontosítok.

23. E két kérdéscsoport lényegében az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 83. pontjának értelmezésére irányul annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróságok számára segítséget nyújtson annak eldöntésében, hogy az említett rendelkezés értelmében „kutató-tudásközvetítő szervezetnek” minősíthető-e egy olyan magán felsőoktatási intézmény, amelyet nagyobb részben az egyetemi szolgáltatásokért fizetett díjakból finanszíroznak. A kérdést előterjesztő bíróságok arra is választ várnak, hogy az érintett szervezet elsődleges céljának meghatározása szempontjából van-e jelentősége annak, hogy a finanszírozás milyen arányban származik gazdasági, illetve nem gazdasági jellegű tevékenységből.

24. Véleményem szerint a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel e kérdések megválaszolására. Álláspontomat a IV. A. szakaszban ismertetem. Arra az esetre, ha a Bíróság eltérően döntene, a IV. B. szakaszban választ adok a feltett kérdésekre.

A. A Bíróság hatásköréről

1. Az általános csoportmentességi rendelet nem az uniós jog alapján alkalmazandó

25. A Bíróság abban az esetben rendelkezik hatáskörrel az előzetes döntéshozatali eljárás során az uniós jog értelmezésére, ha a nemzeti bíróságnak az eljárása során az uniós jogot kell alkalmaznia.³

26. A kérdést előterjesztő bíróságok által feltett kérdések az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 83. pontjának értelmezésére vonatkoznak.

27. Ezért először is meg kell állapítani, hogy miért releváns e rendelkezés a jelen ügyekben.

28. Az általános csoportmentességi rendelet célja, hogy meghatározza azokat a helyzeteket, amelyekben az állami támogatás a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető, még akkor is, ha azt az Európai Bizottságnak nem jelentették be, és azt a Bizottság egyedileg nem hagyta jóvá. A kérdést előterjesztő bíróságok előtt folyamatban lévő ügyek azonban nem annak kérdésével kapcsolatosak, hogy a szóban forgó támogatások állami támogatásként bejelentési kötelezettség alá tartoztak-e vagy sem. Ehelyett úgy tűnik, hogy az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontja a 725. sz. rendelet révén vált relevánssá a nemzeti eljárásokban, mivel az utóbbiban az általános csoportmentességi rendeletből származó meghatározást használták az állami kutatástámogatásra jogosult intézmények meghatározására.

29. Az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontja tehát nem az uniós jog alapján alkalmazandó, hanem a lett minisztertanácsnak a 725. sz. rendeletben kifejezett azon döntése eredményeként, hogy egy uniós jogi aktusból származó meghatározást használ fel az alábbi tisztán belföldi célra: az állami kutatástámogatásra való jogosultság meghatározására.

30. Az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontja tehát a nemzeti jog, és nem az uniós jog alapján alkalmazandó.

³ 2013. december 19-i Fish Legal és Shirley ítélet (C-279/12, EU:C:2013:853, 29. és 30. pont); 2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet (C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 44. pont); 2022. február 21-i Leonardo végzés (C-550/21, nem tették közzé, EU:C:2022:139, 11. pont).

2. A „kutató-tudásközvetítő szervezet” fogalmának az általános csoportmentességi rendeletben és a 725. sz. rendeletben szereplő meghatározása eltérő célokat szolgál

31. A felek hivatkozásaiból és észrevételeiből továbbá az is kitűnik, hogy az általános csoportmentességi rendeletben szereplő meghatározás használata melletti döntést a lett állam azon törekvése indokolja, hogy biztosítsa az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályoknak való megfelelést.

32. Ezzel szemben annak, hogy az általános csoportmentességi rendeletben szerepel a „kutató-tudásközvetítő szervezet” meghatározása, amint azt később kifejtem, semmi köze nincsen az ilyen szervezetnek közvetlenül nyújtott kutatástámogatás jogszerűségének vagy jogellenességének megítéléséhez.

33. Az általános csoportmentességi rendelet kutatás-fejlesztési támogatásokra vonatkozó egyetlen rendelkezése sem zárja ki a bejelentési kötelezettséget a kedvezményezett szervezet típusára való hivatkozással. Az általános csoportmentességi rendelet ehelyett gyakorlati megközelítést alkalmaz: a III. fejezetének IV. szakaszában előírt egyéb feltételeknek megfelelő alapkutatási, ipari kutatási, kísérleti fejlesztési tevékenységekhez és megvalósíthatósági tanulmányokhoz nyújtott támogatás az, ami mentesül a bejelentési kötelezettség⁴ alól, amely így vélelmezhetően összeegyeztethető a belső piaccal.

34. Az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontjában meghatározott „kutató-tudásközvetítő szervezet” fogalma alá tartozó entitások fellépése annak eldöntése szempontjából bír jelentőséggel – amint azt máris kifejtem –, hogy fennáll-e bejelentési kötelezettség vagy sem. E meghatározás azonban önmagában nem befolyásolja annak megítélését, hogy valamely kutatóintézetnek nyújtott kutatástámogatás összeegyeztethető-e a belső piaccal.

35. Az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontjában foglalt meghatározás csak az e rendelet III. fejezetének IV. szakaszában szereplő néhány rendelkezéssel kapcsolatban bír relevanciával. Először is, a „kutató-tudásközvetítő szervezetek” és a vállalkozások közötti hatékony együttműködés bizonyos kutatási projektek esetében az állami támogatás megengedett intenzitásának növeléséhez vezethet.⁵ Másodszor, a kis-és középvállalkozásoknak (kkv) nyújtott innovációs támogatás fedezheti az ilyen szervezetektől kirendelt magasan képzett kutatók költségeit, akik a kedvezményezett kkv projektjén dolgoznak.⁶ Végezetül, a halászati és mezőgazdasági ágazatban kutatás-fejlesztési támogatás közvetlenül kizárólag „kutató-tudásközvetítő szervezetnek” nyújtható.⁷ Ezzel ki is merültek azok az esetek, amelyekben az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontjában szereplő „kutató-tudásközvetítő szervezet” fogalom meghatározását használják.

⁴ Az általános csoportmentességi rendelet 4. cikke (1) bekezdése i) pontjának i. alpontjában meghatározott bejelentési határértékeken belül.

⁵ Az általános csoportmentességi rendelet 25. cikke (6) bekezdése b) pontjának i. alpontja. Az állami támogatás intenzitása meghatározott típusú projektek állami forrásból támogatható finanszírozásának bizonyos százaléka. Például ipari kutatás esetben a legfeljebb 50%-os támogatási intenzitást az általános csoportmentességi rendelet értelmében nem kell bejelenteni. Ha azonban a projektben kutató-tudásközvetítő szervezet vesz részt, a támogatás intenzitása 15%-kal, azaz a projekt teljes költségének 65%-áig növelhető.

⁶ Az általános csoportmentességi rendelet 28. cikke (2) bekezdésének b) pontja.

⁷ Az általános csoportmentességi rendelet 30. cikkének (5) bekezdése.

36. Végül az általános csoportmentességi rendelet sehol nem utal arra, hogy a „kutató-tudásközvetítő szervezet” fogalma bármilyen módon kapcsolódik az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozás fogalmához.⁸ Ha egy ilyen intézmény gazdasági tevékenységet folytat, akkor vállalkozásnak minősül, és az általa kapott kutatástámogatást minden egyes esetben bejelentés alapján, vagy – feltéve, hogy megfelel az általános csoportmentességi rendelet feltételeinek – automatikusan, bejelentés nélkül, a belső piaccal összhangban lévőként kell jóváhagyni.

37. Ezért nincs szükség a gazdasági tevékenységet is folytató kutatószervezetek kizárására annak biztosítása érdekében, hogy az állami kutatásfinanszírozás összeegyeztethető legyen az uniós állami támogatási szabályokkal, és ezáltal elkerülhető legyen, hogy Lettország tudományos tanácsa e szabályokat megsértve hozzon határozatot. A helyzettől függően az ilyen támogatás összeegyeztethető lehet a belső piaccal.

38. Hozzá kell tenni, hogy az Unió állami támogatási politikája kedvező a kutatástámogatásokra nézve. A kutatás növeli a társadalom tudásszintjét és új gazdasági lehetőségeket teremt.⁹ Ugyanakkor, még ha egyes kutatási projektek általában véve előnyösek is a társadalom számára, számos projekt a magánbefektetők szempontjából kevésbé vonzó megtérülési arányt mutathat. Következésképpen, amint azt a Bizottság kifejtette, az állami támogatás „hozzájárulhat az olyan, társadalmi vagy gazdasági szempontból összességében előnyökkel járó projektek végrehajtásához, amelyek egyébként nem valósulnának meg”.¹⁰ Az ilyen piaci hiányosságok, az aszimmetrikus információk vagy a különböző kutatóintézmények közötti koordináció kezelése során¹¹ a kutatás-fejlesztési támogatást jellemzően a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekintik.

39. Véleményem szerint nem kétséges, hogy a magán felsőoktatási intézmények ugyanúgy képesek hozzájárulni a kutatáshoz, az innovációhoz és következtésképpen a növekedéshez, mint az állami fenntartásúak. Ezért nem látom okát annak, hogy az ilyen intézményeket kizárjuk a kutatástámogatás potenciális kedvezményezettjei közül.

40. Az Unió saját kutatásfinanszírozási programjai sem zárják ki a magán felsőoktatási intézményeket az olyan uniós projektekből, mint például a Marie Skłodowska-Curie-cselekvéseket magukba foglaló Horizont Európa alapok¹²

41. Mindemellett, amint azt a holland kormány megjegyezte, az állami forrásból nyújtott kutatástámogatásra jogosult intézmények kiválasztása végső soron teljes mértékben a lett államon múlik. Dönthet úgy, hogy kizárja azokat a magán kutató- és oktatóintézményeket, amelyek ellenszolgáltatás fejében nyújtanak oktatási szolgáltatásokat. E döntést azonban az uniós jog, és különösen az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontja nem befolyásolja.

⁸ Lásd az alábbi IV. A.3. szakaszt.

⁹ A kutatás fontosságát az EUMSZ 179. cikk (1) bekezdése, valamint a különböző uniós programok is elismerik. Így például a kutatás fontos helyet kapott az „Európa 2020” növekedési stratégiában (A Bizottság közleménye – Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája. Brüsszel, 2010. március 3., COM(2010) 2020), amelyet a 2020 és 2024 közötti időszakra szóló kutatási és innovációs stratégia is népszerűsít (https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/strategy-2020-2024_en). Lásd még: von Wendland, B., „New Rules for State Aid for Research, Development and Innovation: Not a Revolution but a Silent Reform”, *European State Aid Law Quarterly*, 14. kötet, 1. sz., 2015, 25. o.

¹⁰ A Bizottság közleménye – A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszere (HL 2014. C 198., 1. o., a továbbiakban: keretrendszer), 49. pont.

¹¹ Uo.

¹² A Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogram létrehozásáról, valamint részvételi és terjesztési szabályainak megállapításáról, továbbá az 1290/2013/EU és az 1291/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. április 28-i (EU) 2021/695 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2021. L 170, 1. o.) 2. cikkének 16. pontja.

3. A kutató-tudásközvetítő szervezetek és az uniós állami támogatási szabályok

42. A kutatószervezetek az állami kutatásfinanszírozás kedvezményezettjeként az uniós állami támogatási szabályok alapján valóban eltérő helyzetekben lehetnek. Meg kell állapítani, hogy e szabályok a kutatószervezetekre ugyanúgy alkalmazandók, mint bármely más intézményre. A kutatószervezetekre tehát irányadók az állami támogatásokra vonatkozó szabályok, feltéve, hogy vállalkozásnak minősíthetők. Amennyiben azonban nem, akkor kívül esnek az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alatt. Az uniós állami támogatási szabályok tehát nem vonatkoznak a vállalkozásnak nem minősülő kutatószervezetnek nyújtott kutatástámogatásra.

43. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a versenyjog területén a vállalkozás olyan gazdasági tevékenységet folytató jogalany, amely áruk vagy szolgáltatások adott piacon történő kínálatával jár.¹³ A vállalkozásnak való minősítés nem függ attól, hogy a jogalany a köz- vagy a magánjog hatálya alá tartozik-e, sem pedig attól, hogy nyereségorientált-e.¹⁴ Főszabály szerint ugyanez vonatkozik a kutatószervezetekre is.¹⁵

44. Valamely jogalany vállalkozásnak minősítése minden esetben az adott tevékenység függvénye. Az olyan jogalany, amely gazdasági és nem gazdasági jellegű tevékenységet egyaránt folytat, csak az előbbi vonatkozásában tekintendő vállalkozásnak.¹⁶ Ezért a kutatószervezetek gazdasági jellegűnek minősülő tevékenységeit segítő támogatásokra az állami támogatási szabályok vonatkoznak, míg az e szervezetek nem gazdasági jellegű tevékenységeit segítő támogatások nem tartoznak e szabályok hatálya alá.

45. Az egyetemek általában olyan szervezetek, amelyek kutatási és tudásközvetítő tevékenységet egyaránt folytatnak oktatás és publikálás révén.

46. A Bíróság a szolgáltatásnyújtás fogalmából kizárta a közoktatási rendszerbe integrált és túlnyomórészt közpénzből finanszírozott intézmények által nyújtott oktatási tevékenységeket.¹⁷ Az ilyen tevékenységek tehát kívül esnek az állami támogatásokra vonatkozó szabályok hatálya alatt. Ezzel szemben a magánforrásokból finanszírozott¹⁸ oktatási tevékenységet a Bíróság szolgáltatásnyújtásnak minősítette.¹⁹ Ez tehát gazdasági tevékenységnek minősül,²⁰ kivéve, ha a magánforrások magától a szolgáltatótól származnak.²¹

¹³ 1987. június 16-i Bizottság kontra Olaszország ítélet (118/85, EU:C:1987:283, 7. pont); 1998. június 18-i Bizottság kontra Olaszország ítélet (C-35/96, EU:C:1998:303, 36. pont); 2002. február 19-i Wouters és társai ítélet (C-309/99, EU:C:2002:98, 46. pont).

¹⁴ 2002. február 19-i Wouters és társai ítélet (C-309/99, EU:C:2002:98, 46. és 47. pont); és 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, EU:C:2017:496, 41. pont).

¹⁵ A keretrendszer (10. lábjegyzet) 17. pontja.

¹⁶ 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, EU:C:2017:496, 44. pont). Lásd még: Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény (HL 2016. C 262., 1. o.), 10. pont.

¹⁷ 1988. szeptember 27-i Humbel és Edel ítélet (263/86, EU:C:1988:451, 17–19. pont); és 1993. december 7-i Wirth ítélet (C-109/92, EU:C:1993:916, 15. és 16. pont).

¹⁸ A finanszírozás származhat a tanulóktól vagy a szüleiktől, de harmadik személytől is, mivel a tanítási tevékenység gazdasági jellege nem attól függ, hogy a szolgáltatásért azok fizessenek, akik abból részesülnek. 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, EU:C:2017:496, 49. pont).

¹⁹ 2007. szeptember 11-i Bizottság kontra Németország ítélet (C-318/05, EU:C:2007:495, 69. pont); és 2010. május 20-i Zanotti ítélet (C-56/09, EU:C:2010:288, 32. pont).

²⁰ 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, EU:C:2017:496, 45–48. pont).

²¹ 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, EU:C:2017:496, 48. pont).

47. Egy kutató-tudásközvetítő szervezet egyszerre folytathat gazdasági és nem gazdasági jellegű tevékenységet, például gazdasági tevékenységként ellenérték fejében tanfolyamokat tarthat, nem gazdasági jellegű tevékenységként pedig alapkutatást végezhet. Úgy tűnik, hogy az alapeljárások felpereseiként eljáró két egyetem esetében is ez a helyzet.

48. Az ilyen helyzetekben az a kérdés merül fel, hogy a gazdasági tevékenységet is folytató szervezetnek állami forrásból vagy állami forrás igénybevételeivel nyújtott támogatás szükségszerűen az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá esik-e.

49. A felsőoktatással összefüggésben a Bíróság ítélkezési gyakorlata egyértelművé tette, hogy ez nem így van. Ha egy kutató-tudásközvetítő szervezet nem gazdasági tevékenységei megkülönböztethetők a gazdasági tevékenységeitől, és ha megállapítható, hogy a támogatás kizárólag nem gazdasági tevékenységekre vonatkozik, akkor az állami forrásokból történő ilyen átcsoportosítás nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése alá tartozó állami támogatásnak.²²

50. A Bíróság általánosságban megállapította, hogy a „hatósági jogkör gyakorlásába, illetve a gazdasági tevékenységek körébe tartozó tevékenység minősítését egy adott jogalany által végzett valamennyi tevékenység tekintetében külön-külön kell elvégezni”.²³

51. Az Európai Bizottság a keretrendszerben ugyanezt az érvelést fogadta el. Így megállapította, hogy „[a]mennyiben ugyanazon szervezet gazdasági és nem gazdasági jellegű tevékenységeket egyaránt végez, a nem gazdasági tevékenységek állami finanszírozása nem tartozik [az EUMSZ] 107. cikkének (1) bekezdése alá, amennyiben a két tevékenység jellege, költségei, finanszírozása és bevételei egyértelműen elkülöníthetők, és ezáltal a gazdasági tevékenység kereszttámogatása ténylegesen elkerülhető.”²⁴

52. Amennyiben tehát valamely kutatóhely gazdasági és nem gazdasági tevékenységet egyaránt végez, az állami finanszírozás csak annyiban tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá, amennyiben az a gazdasági tevékenységekkel összefüggő költségek fedezésére szolgál. Az Európai Bizottság ezt annak vizsgálatával állapítja meg, hogy az érintett szervezet egy meghatározott elszámolási időszakban történő állami finanszírozásának mértéke meghaladja-e a nem gazdasági tevékenységek terén jelentkező költségek mértékét.²⁵

53. Továbbá, ha a kutatóhely oktatási szolgáltatásokat nyújt díjazás ellenében, de az ilyen tevékenységekből származó összes nyereséget visszaforgatják az elsődleges kutatási tevékenységébe, úgy a teljes tevékenysége nem gazdasági jellegű tevékenységnek minősül.²⁶

54. Ezért az, hogy a kutatószervezetnek nyújtott támogatás állami támogatásnak minősül-e, attól függ, hogy a finanszírozott tevékenységet gazdasági vagy nem gazdasági jellegűnek minősítik-e. Ha a támogatott tevékenység nem gazdasági jellegű, az állami támogatási szabályok nem alkalmazandók, még akkor sem, ha ugyanaz a szervezet egyaránt folytat gazdasági tevékenységet, amely azonban egyértelműen elkülönül a támogatott tevékenységtől. Ha a finanszírozott

²² 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, EU:C:2017:496, 51. pont). Lásd még: Buts, C., Nicolaides P., and Pirllet H., „Puzzles of the State Aid Rules on RDI”, *European State Aid Law Quarterly*, 18. kötet, 4. sz., 2019, 489. o., 494. o.

²³ 2008. július 1-i MOTOE-ítélet (C-49/07, EU:C:2008:376, 25. pont).

²⁴ A keretrendszer (10. lábjegyzet) 18. pontja.

²⁵ A keretrendszer (10. lábjegyzet) 20. pontja és az ahhoz tartozó 6. lábjegyzet.

²⁶ A keretrendszer (10. lábjegyzet) 19. pontjának b) alpontja. Lásd még a közlemény (17. lábjegyzet) 32. pontját.

tevékenység gazdasági jellegű, akkor az ilyen finanszírozás az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése alá tartozó állami támogatásnak minősül. Az ilyen támogatás azonban végső soron a belső piaccal összeegyeztethetőnek, következésképpen megengedettnek tekinthető.

55. A figyelmes olvasónak feltűnhetett, hogy ebben a szakaszban sehol sem került említésre az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontja. Ez azért van így, mert az említett rendelkezésnek nincs jelentősége az állami támogatási szabályoknak a kutatóintézeteknek nyújtott kutatástámogatásokra való alkalmazhatósága szempontjából.

4. Közbenső következtetés: a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel

56. A fentiek alapján, tekintettel arra, hogy az értelmezni kért uniós rendelkezés csak a nemzeti jog alapján alkalmazandó, és mivel az uniós jogban meghatározott céltól eltérő célt szolgál, úgy vélem, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására.

57. Természetesen a Dzodzi ítéleten alapuló ítélkezési gyakorlat alapján a Bíróság úgy ítélte meg, hogy hatáskörrel rendelkezik azokban az esetekben, amikor a nemzeti jogszabályok az uniós jog által szabályozottakkal egyenértékű helyzetekben azonos megoldásokat alkalmaznak. A nemzeti jogalkotó ilyenkor úgy dönt, hogy az uniós jogot alkalmazza egy egyenértékű belföldi helyzet szabályozására. Ezen esetekben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy egyértelmű uniós érdek, hogy a jövőbeli eltérő értelmezések elkerülése érdekében egységesen értelmezzék az uniós jogból vett rendelkezéseket vagy fogalmakat, függetlenül attól, hogy milyen körülmények között alkalmazzák őket.²⁷

58. Például magában a Dzodzi ügyben a belga jogalkotó úgy döntött, hogy a határokon átnyúló helyzetekre vonatkozó uniós szabályok alkalmazását kiterjeszti az azokkal egyenértékű, tisztán belső helyzetekre is.²⁸

59. Egy másik példa, amikor a Bíróság az uniós jog hatályán kívül eső ügyekben az egységes értelmezés szükségességére alapozta a hatáskörét, azokat a helyzeteket érinti, amelyekben a tagállamok a kereskedelmi ügynökökről szóló, kizárólag az áruk értékesítésére alkalmazandó irányelv alkalmazhatóságát a szolgáltatások nyújtására is kiterjesztették.²⁹

60. A Dzodzi ítéletben elfogadott logika alkalmazásának harmadik példája a vegyes megállapodások értelmezéséhez kapcsolódik. A Hermès ítéletben a Bíróság – annak ellenére, hogy a vegyes megállapodás egyik rendelkezése az uniós jogon kívül eső helyzetre volt alkalmazandó³⁰ – arra a megállapításra jutott, hogy hatáskörrel rendelkezik annak értelmezésére,

²⁷ 1990. október 18-i Dzodzi ítélet (C-297/88 és C-197/89, EU:C:1990:360, 41. pont); 2021. november 18-i Visma Enterprise ítélet (C-306/20, EU:C:2021:935, 45. pont). A Dzodzi ítéleten alapuló ítélkezési gyakorlat körébe tartozó ügyek világos és részletes áttekintéséhez lásd Bobek főtanácsnok J & S Service ügyre vonatkozó indítványát (C-620/19, EU:C:2020:649, 27–50. pont).

²⁸ 1990. október 18-i Dzodzi ítélet (C-297/88 és C-197/89, EU:C:1990:360, 43. pont). Az adott helyzet egy harmadik ország állampolgárának, egy Belgiumban dolgozó belga állampolgár házastársának származékos tartózkodási jogát érintette. A saját állampolgárai előnyben részesítésének elkerülése érdekében Belgium azt irányozta elő, hogy a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó uniós jog a tisztán belső helyzetekre is alkalmazandó legyen.

²⁹ 2006. március 16-i Poseidon Chartering ítélet (C-3/04, EU:C:2006:176, 11–19. pont); 2010. október 28-i Volvo Car Germany ítélet (C-203/09, EU:C:2010:647, 23–28. pont); 2015. december 3-i Quenon K. ítélet (C-338/14, EU:C:2015:795, 17–19. pont); 2017. május 17-i ERGO Poist'ovňa ítélet (C-48/16, EU:C:2017:377, 29–32. pont).

³⁰ A többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal (HL 1994. L 336., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.) jóváhagyott, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (a továbbiakban: TRIPS-megállapodás).

mivel az adott rendelkezés esetlegesen az uniós jog által szabályozott egyenértékű helyzetekre is alkalmazható.³¹ Más szóval, *uniós érdek* fűződött az *egyenértékű* helyzetekre alkalmazandó rendelkezések egységes értelmezéséhez.

61. Végül a Bíróság a versenyjog területére tartozó számos olyan ügyben is hasonlóan érvelt, amelyekben az uniós szabályokat a belső szabályozás olyan tisztán belső helyzetekre ültette át, amelyek egyáltalán nem voltak hatással a tagállamok közötti kereskedelemre.³²

62. A Bíróság hatáskörének fennállását valamennyi fent említett ügyben igazoló egyik fontos indok azon egyenértékűség, amely fennáll egyrészt azon tisztán belső helyzet között, amelynek szabályozása érdekében a nemzeti jog az uniós jogra hivatkozik, másrészt azon uniós helyzet között, amelyre a vonatkozó uniós szabályt kidolgozták. Ezzel szemben olyan helyzetekben, amikor az uniós szabály célja nem kapcsolódott ahhoz a célhoz, amelyre azt belföldi összefüggésben alkalmazták, a Bíróság nem állapította meg a hatáskörét.³³

63. Amint azt a fenti IV. A.2. szakaszban kifejtettem, a 2. cikk 83. pontjában szereplő meghatározásnak az általános csoportmentességi rendelet alkalmazásában teljesen más célja van, mint a 725. sz. rendeletben. Ezért nyilvánvaló, hogy a kérdést előterjesztő bíróságok előtt folyamatban lévő ügyek nem képeznek az általános csoportmentességi rendelet alapján felmerülő helyzetekkel egyenértékű belföldi helyzetet..

64. A „Dzodzi hatáskör” két követelményen múlik: az egységes értelmezéshez fűződő uniós érdeken, valamint a szóban forgó belföldi és uniós helyzet egyenértékűségén.³⁴

65. Még ha eléggé erőltetett is, lehet azzal érvelni, hogy az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 83. pontjának a jelen ügyben való értelmezése az uniós jog egységessége érdekében történik. Elképzelhetők ugyanis olyan helyzetek, amelyekben az illetékes nemzeti hatóságok és nemzeti bíróságok ezt az értelmezést alkalmazzák az általános csoportmentességi rendelet III. fejezete 4. szakaszának alkalmazása során.

66. A jelen ügyekben azonban az a helyzet, amelyben az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontja alkalmazandó, nem egyenértékű azzal a helyzettel, amikor e rendelkezést az említett rendelet összefüggésében alkalmazzák. Következésképpen, mivel a Bíróság az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontját csak magával az általános csoportmentességi rendelettel összefüggésben és annak konkrét céljával összhangban értelmezheti, a Bíróság által a jelen ügyben adott értelmezés véleményem szerint egyáltalán nem lehet hasznos a kérdést előterjesztő bíróságok számára. Ez olyan volna, mintha almát hasonlítanánk körtéhez.

³¹ 1998. június 16-i Hermès ítélet (C-53/96, EU:C:1998:292, 32. pont). Az adott ügy a TRIPS-megállapodás által egy Benelux-államokbeli védjegy számára biztosított ideiglenes intézkedésről szólt. Még ha az ilyen védjegyekre nem is vonatkozott az uniós jog, a TRIPS-megállapodás ugyanezen rendelkezése potenciálisan alkalmazható volt az uniós védjegyekre.

³² Lásd például: 2015. november 26-i Maxima Latvija ítélet (C-345/14, EU:C:2015:784, 12–14. pont); 2016. július 21-i VM Remonts és társai ítélet (C-542/14, EU:C:2016:578, 16–19. pont); 2021. november 18-i Visma Enterprise ítélet (C-306/20, EU:C:2021:935, 41–49. pont).

³³ Lásd például: 2020. december 10-i J & S Service ítélet (C-620/19, EU:C:2020:1011, 44–49. pont).

³⁴ Bobek főtanácsnok három feltételt javasolt annak meghatározása érdekében, hogy a Dzodzi ítélkezési gyakorlat alkalmazható-e a hatáskör megállapítása céljából olyan esetekben, amelyen az uniós jogon kívül esnek. Először is, a nemzeti jognak közvetlen és feltétel nélküli továbbutalást kell tartalmaznia arra az uniós rendelkezésre, amelynek az értelmezését kéri. Másodsor, a nemzeti jog által kiterjesztett uniós szabályokat továbbra is funkcionálisan és jogilag hasonló kontextusban kell alkalmazni, amelyben továbbra is érdek fűződik a fogalmi egységesség fenntartásához, és amelynek keretében az uniós jog rendelkezéseinek értelmezése valamilyen formában továbbra is gyakorlati segítséget jelent a kérdést előterjesztő bíróság számára. Végül a kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti jog releváns rendelkezéseinek ismertetésével köteles egyértelműen kifejteni, hogy a fent említett két követelmény miként teljesül az adott ügyben. Lásd Bobek főtanácsnok J & S Service ügyre vonatkozó indítványát (C-620/19, EU:C:2020:649, 43–45., 54–61. és 71–73. pont).

67. Végül hozzá kell tenni, hogy a kérdést előterjesztő bíróságok nem fejtették ki a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkében előírtaknak megfelelően, hogy az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 83. pontjának értelmezése milyen módon bírhat jelentőséggel a nemzeti jog funkcionálisan és jogilag eltérő összefüggésében.³⁵

68. Ezért úgy vélem, hogy a Bíróság a jelen ügyekben nem állapíthatja meg a hatáskörét, mivel nem teljesül a Dzodzi ítélkezési gyakorlat által megkövetelt egyenértékű belső helyzet feltétele.

69. Arra az esetre, ha a Bíróság mindazonáltal úgy dönt, hogy rendelkezik hatáskörrel, most áttérek az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 83. pontjának értelmezésére.

B. Mi értendő az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 83. pontjának értelmében vett kutató-tudásközvetítő szervezet alatt?

70. Az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontja a „kutató-tudásközvetítő szervezetet” olyan entitásként írja le, amelynek elsődleges célja a független tevékenységként végzett kutatás (alapkutatás, ipari kutatás vagy kísérleti fejlesztés),³⁶ vagy e tevékenységek eredményeinek oktatás, közzététel vagy tudástranszfer útján széles körben történő terjesztése.

71. E kiemelt „vagy” zavart okoz.

72. Foglalkozhat a jogalany kizárólag vagy túlnyomórészt kutatással? Foglalkozhat kizárólag vagy túlnyomórészt tudásközvetítéssel? Köteles-e kutatást végezni? Köteles-e tudásközvetítéssel foglalkozni? A „kutató-tudásközvetítő szervezet” kifejezésnek megfelelően kutatással és tudásközvetítéssel egyaránt foglalkoznia kell?

73. Az „elsődleges cél” szófordulatot véleményem szerint azon tevékenységek szempontjából kell értelmezni, amelyek végzése érdekében a jogalanyt egyáltalán létrehozták. Természetesen egnél több elsődleges tevékenység is létezhet.

74. Például az egyetemekhez hasonló intézményeket általában azért hozzák létre, hogy tudást közvetítsenek és kutatásokat végezzenek. Ilyen esetben mind az oktatás, mind a kutatás elsődleges tevékenységüknek minősül. A kutatóintézeteket kizárólag kutatási céllal hozhatják létre, és eredményeiket külső kiadványokban terjeszthetik. Ily módon a kutatás az egyetlen elsődleges tevékenységük. Végül, egyes intézmények, például a nyelviskolák vagy a szakképzési intézmények, csak oktatási célból hozhatók létre, de végezhetnek kutatásokat is, például oktatási módszertanuk fejlesztése érdekében. Ez a fajta kutatás azonban nem elsődleges célja az ilyen intézményeknek, a kutatás ebben a helyzetben csupán eszköz, és ezért kiegészítő jellegű az intézmények elsődleges céljaként végzett oktatási tevékenységhez képest.

³⁵ Lásd e tekintetben: 2016. november 15-i Ullens de Schooten ítélet (C-268/15, EU:C:2016:874, 55. pont). Egyes vélemények szerint a nemzeti bíróság ilyen magyarázatát eljárásjogi követelményként kellene előírni a Bíróság hatáskörének a Dzodzi jelleg helyzetekben történő megállapításához. Lásd például: Wahl főtanácsnok Venturini és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványa (C-159/12–C-161/12, EU:C:2013:529, 54–62. pont); Bobek főtanácsnok J & S Service ügyre vonatkozó indítványa (C-620/19, EU:C:2020:649, 57. pont).

³⁶ Az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 84. pontja meghatározza az „alapkutatás”, 2. cikkének 85. pontja az „ipari kutatás”, 2. cikkének 86. pontja a „kísérleti fejlesztés”, 2. cikkének 87. pontja pedig a „megvalósíthatósági tanulmány” fogalmát.

75. Tekintettel arra, hogy az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontjában szereplő meghatározás e cikknek „A kutatás-fejlesztési és innovációs támogatással kapcsolatos fogalom meghatározások” című szakaszában található, megítélésem szerint a „kutató-tudásközvetítő szervezet” egyik elsődleges célját a kutatásnak kell képeznie.

76. Ha valamely jogalany elsődleges célja a kutatás, akkor „kutató-tudásközvetítő szervezetnek” minősül, függetlenül a közjogi vagy magánjogi formájától, illetve a finanszírozásának módjától. Ez utóbbit úgy értelmezem, hogy egy „kutató-tudásközvetítő szervezet” gazdasági és nem gazdasági tevékenységet egyaránt végezhet.³⁷ Csak annak van jelentősége, hogy a független kutatás az elsődleges tevékenységei közé tartozzon.

77. Ugyanakkor, még ha a fentiek alapján egy ilyen szervezet végezhet is gazdasági tevékenységet, az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 83. pontjának második mondatából arra lehet következtetni, hogy a kutatási tevékenységének egy részét nem gazdasági jellegű tevékenységként kell végeznie. E rendelkezés második pontja a következőket írja elő: „[a]mennyiben az ilyen entitás gazdasági tevékenységeket is végez, a gazdasági tevékenységek finanszírozását, a gazdasági tevékenységekkel járó költségek és az abból származó bevételek elszámolását elkülönítve kell végezni.”³⁸

78. Az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 83. pontjában szereplő meghatározás tudásközvetítésre utaló eleme szintén alátámasztja azt a következtetést, hogy a kutatási tevékenységnek legalább részben nem gazdasági jellegűnek kell lennie. A nem gazdasági jellegű tevékenységként végzett kutatások velejárója, hogy azok eredményeit széles körben és nyilvánosan terjesztik. E rendelkezés utolsó mondata megerősíti ezt az értelmezést, mivel a kutatószervezet nem biztosíthat például a részvényeseinek vagy a tagjainak preferenciális hozzáférést az elért kutatási eredményekhez.

79. Az arra vonatkozó megállapításom, hogy az elsődleges tevékenységek egyikeként végzett kutatásnak legalább részben nem gazdasági jellegűnek kell lennie, az általánossági csoportmentességi rendelet által a „kutató-tudásközvetítő szervezet” számára meghatározott szerepből is következik. Az ilyen szervezetek együttműködésen alapuló projektekben való részvétele, vagy bizonyos típusú kutatásokban betöltött vezető szerepe növeli annak valószínűségét, hogy a kutatástámogatás bejelentés hiányában is összeegyeztethető a belső piaccal.

80. Az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 83. pontjának szövegéből tehát levonható az a következtetés, hogy a „kutató-tudásközvetítő szervezetnek” olyan kutatást kell végeznie, amelynek eredményei a nyilvánosság számára hozzáférhetők, és e szervezetek a kutatási eredményeket oktatás, közzététel útján vagy egyéb módon közvetítik. Feltéve, hogy a kutatást (vagy annak egy részét) nem gazdasági jellegű tevékenységként végzik, az oktatás végezhető díjazás ellenében.

81. Valamely szervezet elsődleges tevékenységeinek megállapítása céljából számos tényező figyelembe vehető: az érintett jogalany alapszabálya vagy hasonló alapító okirata, éves beszámolója, valamint az a körülmény, hogy e jogalany teljesíti-e a nemzeti jog által a felsőoktatási intézmény vagy kutatóintézet jogállás megszerzéséhez előírt (például akkreditációs) feltételeket,³⁹

³⁷ A keretrendszer (10. lábjegyzet) is előírja, hogy a kutatószervezet egyidejűleg végezhet gazdasági és nem gazdasági tevékenységet. Lásd például annak 20. pontját.

³⁸ Kiemelés tőlem.

³⁹ Lásd még: Kleiner, T., „The new Framework for Research, Development and Innovation, 2007–2013”, *European State Aid Law Quarterly*, 6. kötet, 2. szám, 2007, 231. o., 238. és 239. o.

továbbá a nemzeti akkreditáló hatóság jelentései. Mivel a felsőoktatási akkreditációt általában határozott időre adják meg, és az megújításra szorul, az akkreditáció megújításáról szóló határozat szintén alkalmasnak tekinthető a jogalany elsődleges tevékenységének meghatározására.

82. A C-164/21. sz. ügyre vonatkozó előzetes döntéshozatalra utaló határozatban az szerepel, hogy az alapeljárás felperesének kereskedelmi tevékenysége annyiban megengedett, amennyiben az nem ellentétes a felsőoktatási intézményekről szóló törvénnyel. Ez a szóban forgó jogalany elsődleges tevékenységének feltárása szempontjából is releváns lehet.

83. Ha valamely szervezet elsődleges tevékenységeként kutatást és oktatást végez, akkor a „kutató-tudásközvetítő szervezetnek” való minősítés szempontjából nincs jelentősége annak, hogy e tevékenységnek hány százaléka gazdasági és hány százaléka nem gazdasági jellegű. A gazdasági és nem gazdasági tevékenységek költségeinek egyértelmű elkülönítése csak annak eldöntése során releváns, hogy az ilyen szervezetnek nyújtott kutatástámogatás az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik-e.

V. Végkövetkeztetések

84. A fenti megfontolások fényében azt javaslom, hogy a Bíróság állapítsa meg hatáskörének hiányát az Administratīvā rajona tiesa (körzeti közigazgatási bíróság, Lettország) és az Administratīvā apgabaltiesa (regionális közigazgatási bíróság, Lettország) által előterjesztett kérdések megválaszolására.

85. Másodlagosan, arra az esetre, ha a Bíróság nem állapítja meg a hatáskörének hiányát, azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon:

- 1) [Az EUMSZ]107. és 108. [cikk] alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló, 2014. június 17-i 651/2014/EU bizottsági rendelet 2. cikkének 83. pontja értelmében vett „kutató-tudásközvetítő szervezetnek” minősülhet az a jogalany, amelynek tevékenysége kutatásból és oktatásból áll, ha az egyik elsődleges tevékenységét – legalább részben nem gazdasági jellegű tevékenységként végzett – független kutatás képezi, még akkor is, ha egyes tevékenységei gazdasági jellegűek, vagyis ha bevételeinek egy része ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatásokból származik.
- 2) A gazdasági és nem gazdasági tevékenységekből származó finanszírozás aránya nem releváns annak meghatározása szempontjából, hogy valamely jogalany a 651/2014 rendelet 2. cikkének 83. pontja értelmében „kutató-tudásközvetítő szervezetnek” minősül-e.